

Ιστορία Αρχιτεκτονικής Ι

ΘΕΜΑ:

Επιλέξτε ένα μνημείο -κατά προτίμηση της περιοχής καταγωγής σας-το οποίο να χρονολογείται σε μια περίοδο μεταξύ του 6^{ου} π.Χ. αι. – 1830μ.Χ. και παρουσιάστε το διεξοδικά.

(Προτείνεται να μην είναι πολύ ευρέως γνωστό ή ήδη εξαντλητικά μελετημένο στη βιβλιογραφία).

Οδηγίες και συμβουλές για τη σύνταξη των εργασιών

Γενικές οδηγίες γραφής

- Μη γράφετε μακροσκελείς περιόδους. Σπάστε τις περιόδους σε μικρές προτάσεις.
- Αποφεύγετε το λογοτεχνικό ύφος.
- Να θυμάστε πάντα ότι σε μια επιστημονική εργασία είναι πολύ σημαντικό να ακριβολογούμε.
- Τα κείμενα να είναι γραμμένα σε Word, με γραμματοσειρά Times New Roman, μεγέθους 12 και διάστιχο 1 ½.
- Οι υποσημειώσεις να βρίσκονται στο υποσέλιδο και να έχουν ενιαία αρίθμηση.
- Δεν χρειάζεται να γίνει καμιά μορφοποίηση κειμένου (λ.χ. δεξιά ευθυγράμμιση, υπογραμμίσεις, έντονα στοιχεία κλπ), εκτός από τυχόν παρένθετους πίνακες.
- Η έκταση των κειμένων δεν θα πρέπει να ξεπερνά τις 3.000 λέξεις, συμπεριλαμβανομένων των υποσημειώσεων και της βιβλιογραφίας
- Η βιβλιογραφία να συγκεντρώνεται στο τέλος της εργασίας
- Η εργασία είναι απαραίτητο να συνοδεύεται από φωτογραφίες / σχέδια και άλλο υλικό εικονογράφησης. Στις αρχικές σελίδες τις εργασίας καταρτίζετε έναν «πίνακα εικόνων».
- Οι φωτογραφίες και τα σχέδια να έχουν ξεχωριστή συνεχή αρίθμηση, καθώς και αυτόνομη λεζάντα το κάθε ένα.
- Εφόσον χρησιμοποιείτε αρκετές λέξεις που δεν είναι γνωστές στο ευρύ κοινό αλλά αναφέρονται σε συγκεκριμένες τεχνικές ή σε διάλεκτο που αποτελεί όμως καίριο μέρος της εργασίας σας χρησιμοποιείτε γλωσσάρι¹.
- Πριν παραδώσουμε ΞΑΝΑΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ την εργασία. Κάνουμε ορθογραφικό έλεγχο!

Στην αξιολόγηση τα παρακάτω τέσσερα πεδία:

1. Η ολοκληρωμένη και πρωτότυπη παρουσίαση του αντικειμένου.
2. Η σωστή διατύπωση όλων των μερών της εργασίας.
3. Η χρήση μιας πλούσιας βιβλιογραφίας, ή/και διεξοδικής επιτόπιας έρευνας.

¹ Παρατίθεται ένα παράδειγμα γλωσσαρίου στο παράρτημα ΙΙΙ.

4. Η τυπικότητα στη χρήση των κανόνων της παραγράφου Ε.: «Συντομογραφίες – Υποσημειώσεις» και «Βιβλιογραφία».

A. Σχεδιάγραμμα εργασίας

Φτιάξτε ένα πίνακα περιεχομένων που θα αντιστοιχεί στη δομή της εργασίας σας. Εντοπίστε τις έννοιες-κλειδιά του θέματος.

Μ' αυτό τον τρόπο:

- θα ξεκαθαρίσετε σ' εσάς τους ίδιους τι θέλετε να κάνετε.
- θα βάλετε σε τάξη τις ιδέες σας.
- θα καταλάβετε αν έχετε σαφείς ιδέες.

B. Εισαγωγή (Αντικείμενο – Στόχος – Μεθοδολογία)

Ανακοινώνουμε την υπόθεση ή τον προβληματισμό μας, καθώς και τη δομή της εργασίας μας. Συνέχεια προχωρούμε στις παρακάτω ενέργειες:

Περιγράφουμε σαφώς το αντικείμενό μας.

Παρουσιάζουμε τους στόχους της εργασίας μας.

Περιγράφουμε τη μεθοδολογία με την οποία θα το πραγματοποιήσουμε².

Σκοπός της εισαγωγής είναι να βοηθήσει τον αναγνώστη να αντιληφθεί με όσο πιο κατανοητό και μεστό τρόπο τα αποτελέσματα της έρευνά μας πάνω σε συγκεκριμένο αντικείμενο και με ποιόν τρόπο το καταφέραμε.

Γ. Κύριο θέμα

Ανάπτυξη των ανωτέρω, όπως ακριβώς έχουν περιγραφεί περιληπτικά στον πρόλογο.

Η διεξοδική παρουσίαση ενός μνημείου / κτιρίου / ιστορικού συνόλου ή άλλου, οφείλει κατά το ελάχιστον να αποτελείται από τις εξής ενότητες, πληροφορίες για τις οποίες θα αντλήσετε υλικό και στοιχεία από επιτόπια παρατήρηση αλλά κυρίως από βιβλιογραφικές πηγές:

- Ιστορικό πλαίσιο (Γενικότερης περιοχής, χρονικής περιόδου και ειδικότερης περιοχής, καταλήγοντας στο ιστορικό του ίδιου του μνημείου πού – πώς – πότε - γιατί).
- Τυπολογία (διαστάσεις, σχήμα, επίπεδα, γεωμετρία κτλ)
- Μορφολογία (μορφές, ρυθμοί, διάκοσμος κ.α.)
- Υλικά κατασκευής, κατασκευαστική δομή, κατασκευαστικές φάσεις (εφόσον υπάρχουν)
- Σημερινή κατάσταση- εύστοχες παρατηρήσεις μετά τη δική μας μελέτη.

² Εάν π.χ. πραγματοποιήσαμε αυτοψία, βιβλιογραφική έρευνα, αρχειακή έρευνα, συνεντεύξεις, φωτογράφιση, αποτύπωση, σκίτσα ή κάτι άλλο το οποίο μας βοήθησε στην εξέλιξη και ολοκλήρωση της εργασίας, το γράφουμε.

Δ. Επίλογος / Συμπεράσματα

Σε αυτό το τμήμα της εργασίας μας προσπαθούμε να συνοψίσουμε τις απαντήσεις στα αρχικά ερωτήματα που θέσαμε στην εισαγωγή. Στα συμπεράσματα περιλαμβάνουμε όλη τη διαδικασία της έρευνάς μας - ακόμη κι αν αυτή δεν έχει επιφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Σημαντικό είναι να θέσουμε νέα ανοιχτά ερωτήματα και κενά που εντοπίζονται μέσα από τη δική μας έρευνα. Στόχος είναι το τμήμα αυτό της εργασίας (όπως και η εισαγωγή/πρόλογος) να μπορεί να αναγνωστεί αυτόνομα, ώστε να κατατοπίζει τον αναγνώστη σχετικά με το αντικείμενο, τη μεθοδολογία και τα πορίσματα της μελέτης μας.

Ε. Συντομογραφίες – Υποσημειώσεις

Οι υποσημειώσεις³ να εμφανίζονται στο υποσέλιδο.

Ακολουθεί ο απλός και συνηθέστερος τρόπος με τον οποίο συντάσσουμε τις υποσημειώσεις.

- Στην πρώτη αναφορά ενός βιβλίου γράφουμε τον πλήρη τίτλο με όλα τα επιμέρους στοιχεία της ταυτότητας του βιβλίου (προσέξτε τα πλάγια γράμματα): π.χ.
¹Ριτζούλη 1989, 86
- Αν παραπέμψω στο ίδιο βιβλίο σε επόμενη υποσημείωση του ίδιου κειμένου μου, δεν αναγράφω τον πλήρη τίτλο και τα στοιχεία της ταυτότητας του βιβλίου. Αλλά γράφω:
² Ριτζούλη, *ό.π.*, σ. 13
- Αν μάλιστα η δεύτερη αναφορά στο ίδιο βιβλίο είναι στην αμέσως επόμενη υποσημείωση της πρώτης αναφοράς, και δεν παρεμβάλλεται άλλο βιβλίο/άρθρο γράφω: π.χ.
³ *Ό.π.*, σ. 24-43

Βιβλιογραφία

Η βιβλιογραφία βρίσκεται στο τέλος της εργασίας. Συγκεντρώνουμε όλα τα βιβλία, άρθρα κτλ **που έχουμε χρησιμοποιήσει στις υποσημειώσεις και τα καταγράφουμε στο τέλος της εργασίας με τον τίτλο ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.**

Τα στοιχεία του συγγραφέα, ο τίτλος του άρθρου ή του βιβλίου, του περιοδικού ή της σειράς, ο τόπος έκδοσης, η χρονολογία δημοσίευσης, ο αριθμός σελίδων να δίνονται πλήρη και σε αλφαβητική σειρά. Σε δοκίμια γραμμένα στα ελληνικά η βιβλιογραφία να χωρίζεται σε δυο τμήματα, ανάλογα με το επίθετο του συγγραφέα (α. ελληνικό αλφάβητο και β. λατινικό αλφάβητο). Σε δοκίμια γραμμένα στα αγγλικά, για παραπομπές μελετών Ελλήνων συγγραφέων, να γίνεται μεταγραφή του ονόματος του συγγραφέα και να δίνεται ενιαία λίστα βιβλιογραφίας σε αλφαβητική σειρά (με βάση το λατινικό αλφάβητο).

Παραδείγματα:

³ Αυτό είναι μία υποσημείωση

Παρακάτω δίδονται ορισμένα παραδείγματα για τη **βιβλιογραφία** στην πάνω γραμμή και τις **υποσημειώσεις** στην κάτω γραμμή. Κάθε είδος γραπτής πηγής λ.χ. μονογραφίες, άρθρα σε περιοδικές εκδόσεις ή σε συλλογικούς τόμους, μεταφράσεις μελετών κλπ. έχει διαφορετικό τρόπο σημείωσης:

• **Μονογραφία ενός συγγραφέα:**

(Αυτό γράφω στη βιβλιογραφία)

Παπαχριστοδούλου Ι., 1989. *Οι αρχαίοι ροδιακοί δήμοι. Ιστορική επισκόπηση. Η Ιαλυσία*, Αθήνα.

(Αυτό γράφω στην υποσημείωση)

¹Παπαχριστοδούλου 1989, 86, πιν. 53

• **Μονογραφία ενός ή περισσότερων συγγραφέων:**

Ρωμιοπούλου Κ. – Τουράτσογλου Γ., 2002. *Μίεζα. Νεκροταφείο υστεροαρχαϊκών πρώιμων ελληνιστικών χρόνων*, Αθήνα.

¹Ρωμιοπούλου – Τουράτσογλου 2002, 54-55, υποσημ. 18.

• **Βιβλίο που εντάσσεται σε σειρά**

Töpperwein E., 1976. *Terrakotten von Pergamon, Pergamenische Forschungen 3*, Berlin.

¹Töpperwein 1976, 45.

• **Άρθρο σε συλλογικό έργο (π.χ. συνέδρια, τιμητικοί τόμοι)**

Παπαχριστοδούλου Ι., 2000. «Σχέσεις των κρητικών πόλεων με τη Ρόδο στην Ελληνιστική εποχή. Μια οικογένεια καλλιτεχνών από την Ελεύθερνα», *Πεπραγμένα του Η' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου (Ηρακλείου 1996)*, Α2, 541-551

¹Παπαχριστοδούλου 2000, 543.

Τιβέριος Μ., 1990. «Από τα απομεινάρια ενός προελληνιστικού ιερού “περί τον Θερμαίον κόλπον”», στο: *Μνήμη Δ. Λαζαρίδη: Πόλις και Χώρα στην Αρχαία Μακεδονία και Θράκη (Πρακτικά Αρχαιολογικού Συνεδρίου, Καβάλα 1976)*, Θεσσαλονίκη, 71-88.

¹Τιβέριος 1990, 74.

Χ. Κουκούλη-Χρυσανθάκη Χ., Σαμαρτζίδου Σ., Duhn A., Catling R., Τζιάβος Χ., Αναγνώστου Χ., 1969. «Αρχαιολογικές και γεωμορφολογικές έρευνες στο δέλτα του Στρυμόνα», *ΑΕΜΘ* 10Β, 639-661.

¹Κουκούλη – Χρυσανθάκη κ.α. 1969, 639-640, εικ. 1-2.

• **Άρθρο σε περιοδικό**

Jovilet V., 1983. «Les jardins de Pompée: nouvelles hypothèses» *MEFRA* 95, 115-138.

¹Jovilet 1983, 133, εικ. 34.

• **Μεταφράσεις**

Morris I., 1997. *Ταφικά τελετουργικά έθιμα και κοινωνική δομή στην κλασική αρχαιότητα*, μτφ. Μαντέλη Κ., Ηράκλειο.

¹Morris 1997, 50-52.

ΚΑΜΙΑ ΟΔΗΓΙΑ «ΣΤΙΕΗΣ» ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΔΟΘΕΙ «ΤΥΧΑΙΑ». ΠΡΟΣΟΧΗ ΠΟΥ ΒΑΖΟΥΜΕ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ, ΚΟΜΜΑ, ΤΕΛΕΙΑ, ΠΛΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ, ΠΑΥΛΑ, ΚΕΝΟ!

Οι φωτογραφίες να έχουν αριθμό και λεζάντα. Στο τέλος της εργασίας να υπάρχει πίνακας εικόνων, στον οποίο θα φαίνεται ο αριθμός της εικόνας, η λεζάντα και η πηγή της εικόνας.

Α' πρόοδος

Κατά το πρώτο μάθημα μετά τα Χριστούγεννα:

Υποβολή ΜΟΝΟ της **βιβλιογραφίας** σύμφωνα με τις παραπάνω οδηγίες **εκτυπωμένες στο μάθημα ΚΑΙ** απεσταλμένες στο aritzoul@arch.duth.gr

Β' πρόοδος

Μετά τα Χριστούγεννα: το σύνολο της εργασίας να παραδοθεί:

1. **εκτυπωμένο** την ημέρα των εξετάσεων αμέσως μετά τη διαδικασία της εξέτασης και
2. **σε ηλεκτρονική μορφή μέσα στο e-class – “ΕΡΓΑΣΙΕΣ” μέχρι την ημέρα της εξεταστικής.**
3. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν λειτουργεί το eclass στέλνουμε την εργασία στο aritzoul@arch.duth.gr

Καλή μελέτη και καλή επιτυχία

Κατερίνα Ριτζούλη
δρ. αρχιτέκτων μηχανικός - αναστηλώτρια, ιστορικός
επικ. καθηγήτρια ΤΑΜ ΔΠΘ

Παράρτημα Ι

Το παράδειγμα είναι από το βιβλίο:

Ριτζούλη Αικ., 2020. *Σαντορίνη 1204-1956 Η Ιστορία της Αρχιτεκτονικής*. Ίδρυμα Λουκά και Ευ. Μπελλώνια, εκδ. Κάρδαρη, Αθήνα

Βιβλιογραφικές παραπομπές

Αρτέμη, Ειρ. *Η Παναγία των Σκαλών, θεμέλιο του χριστιανικού αισθήματος των Αμοργινών*, στον διαδικτυακό τόπο <academia.edu>.

Ανωμερίτης, Γ., 2009. *Αγ. Αικατερίνα Οίας. Ένας άτρωτος στους αιώνες πατριαρχικός σταυροπηγιακός ναός* Αθήνα.

Βαβατσιούλας, Ο., 2007. *Το Κάστρο της Νάξου* (διδακτορική διατριβή, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο).

Βασιλόπουλος, Ν., 2015. *Λατινοκρατία στην Άνδρο. Κάστρα Πύργοι, εκκλησίες και φέουδα*. 2η εκδ., Άνδρος: (s.n.)

Βακαλόπουλος, Α. Κ., 2010. *Ιστορία του Βόρειου Ελληνισμού. Κοινωνία και οικονομία στη Μακεδονία και τη Θράκη του 19ου αι.*, τόμ. 15, Θεσσαλονίκη.

Βαξεβάνης, Γ., 2007. *Δουκάτο του Αιγαίου*, στον διαδικτυακό τόπο: Πολιτιστική Πύλη του Αρχιπελάγους του Αιγαίου <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=10639> (15-03-2015).

Βαρβαρήγος, Ν. Ι., 2001. «Αμπέλια, κρασιά και οινοποιεία», στο: Ι. Μ. Δανέζης, *Σαντορίνη. Θήρα, Θηρασιά, Ασπρονήσι, Ηφαίστεια*, Αθήνα, 488.

Βόρειος, Σ. 1940. *Το ελληνικό εμπορικό ναυτικό κατά το 18ο αιώνα*, Αθήνα.

Γκόφας, Δ. Χ., 2001. «Παραγωγή και εξαγωγή βαμβακιού», στο: Ι. Μ. Δανέζης, *Σαντορίνη. Θήρα, Θηρασιά, Ασπρονήσι, Ηφαίστεια*, Αθήνα, 475.

Δελένδας, Ι. (1949) *Οι καθολικοί της Σαντορίνης, η συμβολή στην ιστορία των Κυκλάδων*, Αθήνα.

Δελένδας, Ι. Ν., 2001. Ταξιδιώτες του 17ου-19ου αιώνα στη Σαντορίνη», στο: Ι. Μ. Δανέζης, *Σαντορίνη. Θήρα, Θηρασιά, Ασπρονήσι, Ηφαίστεια*, Αθήνα, 289-299.

Δεναξάς, Δ. αρχιμανδρ. 1927. *Εκκλησιαστικός οδηγός των εν Θήρα και Θηρασιά Ι. Ναών από των πρώτων χρόνων μ.Χ. μέχρι την καθ' ημάς*, Αθήνα.

Δεναξάς, Δ., 1933. *Η Ιερά Μητρόπολις Θήρας - Οι σεβ. Επίσκοποι και παν. Μητροπολίται αυτής 1592-1931*, Πειραιεύς.

Δημητρόπουλος, Δ. 2004. *Μαρτυρίες για τον πληθυσμό των νησιών του Αιγαίου, 15ος-αρχές 19ου αι.*, Τετράδια εργασίας 27, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, Αθήνα.

Δημητρόπουλος, Δ. 2010. *Τα νησιά του Αιγαίου της εποχής της μετάβασης από τη λατινική στην οθωμανική κυριαρχία 15ος-17ος αι.* Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα.

- Δρακούλης, Π. Δ., 2014. «Η Κωνσταντινούπολη του 15ου αι. κατά τον Christoforo Buondelmonti: Το χειρόγραφο 71 της Γενναδίου Βιβλιοθήκης», στο: Π. Δ. Δρακούλης, Π. Γ. Τσότσος (επιμ.), *Ιστορική κοινωνική και πολεοδομική ανάλυση του χώρου, Θεσσαλονίκη*, 199-226.
- Ζερλέντης, Π. Γ., 1924α. *Γράμματα των τελευταίων φράγκων δουκών*, Ερμούπολη.
- Ζερλέντης, Π. Γ., 1924β. *Σαντζάκ των νήσων Νάξου, Άνδρου, Πάρου, Σαντορίνης, Μήλου, Σύρας 1579-1621*, Ερμούπολη, 105.
- Ιναλτζίκ, Χ., 1995. *Η Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η κλασική εποχή, 1300 - 1600* (μετ. Κοκολάκης, Μ.), Αθήνα.
- Ι. τ.Ε.Ε.: *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, Αθήνα.
- Οι εκκλησίες του χωριού μας*, εκδ. Καλλίστη, 2005.
- Καλαφάτη, Ε., 1988. *Τα σχολικά κτίρια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (1821-1929), Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας 8, Αθήνα.
- Κασαπίδης, Δ. Ν., 2013. *Εκκλησιαστική προσωπογραφία της Σαντορίνης, Ο καθολικός κλήρος, 13ος-20ός αι.*, Θεσσαλονίκη.
- Χασιώτης, Ι. 2005. *Οι ευρωπαϊκές δυνάμεις και η οθωμανική αυτοκρατορία*, Θεσσαλονίκη.
- Χασιώτης, Ι. 2005. *Οι ευρωπαϊκές δυνάμεις και η οθωμανική αυτοκρατορία*, Θεσσαλονίκη.
- Bordone, B., 1528. *Isolario di Benedetto Bordone nel qual si ragiona di tutte l'isole del mondo, con li lor nomi antichi et moderni, historie, fauole, et modi del loro viuere, et in qual parte del mare stanno, & in qual parallelo & clima giaciono. Con la gionta del Monte del Oro nouamente ritrouato. Con il breve del papa et gratia & priuilegio della illustrissima Signoria di Venetia come in quelli appare*, Venezia, στον διαδικτυακό τόπο: Boston Public Library, <https://ia601404.us.archive.org/29/items/hin-wel-all-00001957-001/hin-wel-all-00001957-001.pdf>
- Buondelmonti, Chr., 420. *Liber insularum Archipelagi*, στον διαδικτυακό τόπο: Digital Library University of Dusseldorf, Heinrich Heine, <http://digital.ub.uni-duesseldorf.de>
- Burns, M. E., 2006. *Ευρωπαϊκή Ιστορία. Ο δυτικός πολιτισμός: νεώτεροι χρόνοι*, Αθήνα.
- Compte de Caylus, 1752. *Receuil dew Antiquites*, Paris.
- Dapper, D'O. M. D., 1703. *Description exacte des isles de l'Archipel G.* Gallet, Amsterdam, στον διαδικτυακό τόπο: <Boston Public Library, <https://bpl.bibliocommons.com>

Παράρτημα II

Πηγές Εικόνων

Το παράδειγμα είναι από το βιβλίο:

Ριτζούλη Αικ. 2021. *Εισαγωγή στη βιομηχανική κληρονομιά της δυτικής Θράκης: Η εξέλιξη των δικτύων και τα βιομηχανικά κελύφη*. εκδ. Σπανίδη, Ξάνθη

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ ΜΕ ΠΗΓΕΣ

Εικόνα 1 Γκραβούρα του πρωτοσέλιδου της εφημερίδας Le Petit Journal της Κυριακής 18 Οκτωβρίου 1908 με τίτλο: *Η αφύπνιση του Ανατολικού Ζητήματος. Η Βουλγαρία διεκδικεί την ανεξαρτησία της – Η Αυστρία παίρνει τη Βοσνία και την Ερζεγοβίνη.*

Πηγή: A la une du Petit Journal, 28-10-2012,

<https://www.republicain-lorrain.fr/actualite/2012/10/28/a-la-une-du-petit-journal>

Εικόνα 2 Παιδική εργασία κατά τη διάρκεια της Βιομηχανικής Επανάστασης

Πηγή: Elias Brck, History Crunch, <https://www.historycrunch.com/child-labor-in-the-industrial-revolution.html#/>

Εικόνα 3 'Ismail Pacha & Mr. Thompson of the Commissariat' Φωτογραφία του Roger Fenton από τον Πόλεμο της Κριμαίας το έτος 1855

Πηγή: Library of Congress Online Catalog (1,148,342), Fenton, Roger, 1819-1869, photographer, <https://www.loc.gov/resource/cph.3g09156/>

Εικόνα 4 'Land of cotton' / E. W. Day, Charlotte N.C. Photos.

Πηγή: A.S. Seer Print, Library of Congress Prints and Photographs Division Washington, D.C. 20540 USA <<http://hdl.loc.gov/loc.pnp/pp.print>>

Εικόνα 5 1804 Arrowsmith Aaron, (1804) Short title: *A map of the environments of Constantinople,*

Πηγή: David Rumpsey Historical Map Collection

Εικόνα 6 Johnson, A.J. Atlas map, Short title: Austria, Turkey, Hungary, Macedonia (1865)

Πηγή: David Rumpsey Historical Map Collection

Εικόνα 7 Larousse (1900) *Presqu' ile des Balkans*

Πηγή: David Rumpsey Historical Map Collection

Εικόνα 8 Λεπτομέρεια χάρτη όπου φαίνονται οι συνδέσεις του θαλάσσιου χώρου το 1905 Andree Richard, Scobel Albert *Sudeuropa und Mittelmeer Verkehrskarte,*

Πηγή: David Rumpsey Historical Map Collection

Παράρτημα III

Παράδειγμα Γλωσσαρίου

Το παράδειγμα είναι από το βιβλίο:

Ριτζούλη Αικ., 2020. *Σαντορίνη 1204-1956 Η Ιστορία της Αρχιτεκτονικής*. Ίδρυμα Λουκά και Ευ. Μπελλώνια, εκδ. Κάρδαρη, Αθήνα

Γλωσσάρι

αγκωνάρια (τα): ακρογωνιαίοι λίθοι.

αλιτάνα: (η) [ιταλ. *altana*]: μικρός, οριοθετημένος από λίθους, κήπος μέσα στις αυλές. Η *altana* στη βενετική αρχιτεκτονική ήταν το μικρό δώμα (ταράτσα), όπου ελάμβαναν χώρα οικιακές εργασίες.

αργολιθοδομή (η): σύστημα τοιχοδομίας από αργούς λίθους με κονίαμα σύνδεσης.

αριάνι: (το): λεπτόρρευστο τσιμεντοκονίαμα.

αχτιναμές (και αχτναμές): (ο) επίσημο τουρκικό έγγραφο με το οποίο ρυθμίζονταν οι σχέσεις της τουρκικής πολιτείας με τους υποτελείς χριστιανούς υπηκόους της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Οι *αχτιναμέδες* της Χίου υπήρξαν τα πρότυπα εκείνων που εκδόθηκαν και για τα υπόλοιπα νησιά. Το 1580 δημοσιεύθηκαν οι *αχτιναμέδες* του Μουράτ Γ' και το 1646 του Ιμπραήμ (Δημητρόπουλος 2010, 33· Ζερλέντης 1985, 123). Κατ' αυτούς υπήρξαν περιορισμοί στην ίδρυση νέων ναών.

βάιλος (ο): διοικητής, εκπρόσωπος του άρχοντα.

βασσάλος (ο) [λατινικά *vassallo*]: φεουδαρχικός όρος για τους υποτελείς.

βιλλάνος (ο) [λατινικά πληθ. *villani*]: δυτικός όρος για τους αγρότες και εξαρτημένους από τον κύριό τους (*seigneur*).

βοεβόδας (ο): πολιτικός διοικητής, άμεσα υπόλογος στην Πύλη.

βουργήσιος (ο) [λατινικά *burgensis*, *bourgeois*]: αρχικά, ο κάτοικος του οχυρού (*burgus*). Αργότερα, ο όρος αναφέρεται στους αστούς, τους κατοίκους των πόλεων.

γαλάκτισμα (το): η επίχριση των τοίχων με λεπτόρρευστο μείγμα ασβέστη και νερού.

Γαληνοτάτη Δημοκρατία της Βενετίας/ του Αγίου Μάρκου (η) [*Serenissima Repubblica Veneta* ή *Repubblica de Venesia*]. Υπήρξε ανεξάρτητο κράτος με πρωτεύουσα την πόλη της Βενετίας. Επιβίωσε για περισσότερα από χίλια χρόνια, από τα τέλη του 7ου αιώνα έως το 1797, και αποτέλεσε σημαντικό οικονομικό και εμπορικό κέντρο κατά τον ύστερο Μεσαίωνα και την Αναγέννηση (el.wikipedia.org).

γασμούλος (ο) (ή βασμούλος): γόνος που προέρχεται από μικτό γάμο μεταξύ Ελλήνων και Φράγκων - Ενετών, ή αργότερα κατηγορία του αγροτικού πληθυσμού στο δουκάτο του Αιγαίου.

γουλάς (ο): οχυρός μεσαιωνικός πύργος, ή *πύργος donjon*, από το τουρκικό *kule*, που σημαίνει πύργος.

διαβατικό (το): βλ. λότηζια.

δουκικό παρεκκλήσι:(το): βλ. *capella Gentilizia*

επικυριαρχικό τέλος (το): φόρος που κατέβαλλαν οι φεουδάρχες υποτελείς στον κύριό τους.

ευθυντηρία (η): από την τεχνολογία των αρχαίων ναών, η ευθυντηρία ήταν το επίπεδο της ισοπέδωσης του πεδίου επάνω από τα θεμέλια (στεροβάτης). Η ευθυντηρία επιτυγχάνονταν με

μία οριζόντια στρώση λίθων, επί του στερεοβάτη.

ηλιακό (το) [βενετικό *liagó*]: χαρακτηριστικό βενετικό αρχιτεκτονικό στοιχείο ημιυπαίθριου χώρου σε όροφο, που συνοδεύεται από ημικυκλικό άνοιγμα. Η ονομασία *liagó* στο βενετικό λεξιλόγιο εισήχθη από τα βυζαντινά «ηλιακά», αντίστοιχα αρχιτεκτονικά στοιχεία. Αναφέρεται ως *liagó* στη βενετική ορολογία και *giacó* στην κρητική.

ισλαμίζοντα στοιχεία (τα): ορολογία που χρησιμοποιεί ο Ι. Ν. Κουμανούδης για τόξα συγκεκριμένης κυματοειδούς μορφής. Παραπέμπουν σε μορφολογικά στοιχεία ισλαμικής αρχιτεκτονικής.

ισόδομη λιθοδομή (η): σύστημα τοιχοποιίας όπου οι στρώσεις των λιθοσωμάτων είναι ισούψεις.

καγκελάριος (ο) [λατινικά *cancellarius*]: αρχιγραμματέας και σύμβουλος του ηγεμόνα στις λατινικές κτήσεις. Στο *Χρονικό του Μορέως* ονομάζεται λογοθέτης.

καδένα (η) [άλλως «οδηγός»]: σειρά λίθων σε ευθεία κατά μήκος του λιθόστρωτου, που συντελεί στη σωστή χάραξή του. Προέρχεται από τη λατινογενή «catena», που σημαίνει αλυσίδα.

κακόλασπη (η): ισχνό κονίαμα σύνδεσης από θηραϊκή γη και νερό, χωρίς ασβέστη.

κάναβα (η): οινοποιείο.

καπετανόσπιτο (το): αρχοντική κατοικία του 19ου και των αρχών του 20ού αι. των καπεταναίων στη Σαντορίνη.

Καπουδάν πασάς (ο): διοικητής του στόλου, ο οποίος διοριζόταν από τον Σουλτάνο. Αρχιναύαρχος.